I

(Резолюции, препоръки и становища)

ПРЕПОРЪКИ

ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

СЪВЕТА

ПРЕПОРЪКА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

от 23 април 2008 година

за създаване на Европейска квалификационна рамка за обучение през целия живот

(текст от значение за ЕИП)

(2008/C 111/01)

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за създаване на Европейската общност, и по-специално член 149, параграф 4 и член 150, параграф 4 от него,

като взеха предвид предложението на Комисията,

като взеха предвид становището на Европейския икономически и социален комитет ([1]),

като взеха предвид становището на Комитета на регионите ([2]),

в съответствие с процедурата, предвидена в член 251 от Договора ([3]),

като имат предвид, че:

(1) Развиването и признаването на знанията, уменията и компетентностите на гражданите имат решаващо значение за индивидуалното развитие, конкурентоспособността, заетостта и социалното сближаване в Общността. Такова развиване и признаване улеснява международната мобилност за трудещи се и учащи се и спомага те да отговорят на изискванията на търсенето и предлагането на европейския пазар на труда. Достъпът до и участието в обучение през целия живот за всички, включително хората в неравностойно положение, и прилагането на квалификации следва да се насърчават и подобряват на национално и общностно равнище.

(2) Според заключенията на Европейския съвет в Лисабон през 2000 г. повишаването на прозрачността на квалификациите следва да бъде един от основните компоненти, необходими за приспособяване на образователните и учебните системи в Общността към потребностите на основаващото се на познания общество. Освен това, Европейският съвет в Барселона през 2002 г. отправи призив за по-тясно сътрудничество в областта на висшето образование и за подобряване на прозрачността и на методите за признаване в областта на професионалното образование и обучение.

(3) С Резолюция на Съвета от 27 юни 2002 г. относно обучението през целия живот ([4]) Комисията се приканва да разработи, в тясно сътрудничество със Съвета и държавите-членки, рамка за признаването на квалификации в областта както на образованието, така и на обучението, която да се основава на постиженията на Болонския процес и да насърчава подобни действия в областта на професионалното обучение.

(4) В съвместните доклади на Съвета и Комисията от 2004 г. и 2006 г. относно изпълнението на работната програма „Образование и обучение 2010“ се подчертава необходимостта от разработване на Европейска квалификационна рамка.

(5) В контекста на Копенхагенския процес, заключенията на Съвета и представителите на правителствата на държавите-членки, заседаващи в рамките на Съвета от 15 ноември 2004 г., относно бъдещите приоритети на засиленото

([1]) ОВ C 175, 27.7.2007 г., стр. 74.
([2]) ОВ C 146, 30.6.2007 г., стр. 77.
([3]) Становище на Европейския парламент от 24 октомври 2007 г. (все още непубликувано в Официален вестник) и Решение на Съвета от 14 февруари 2008 г.
([4]) ОВ C 163, 9.7.2002 г., стр. 1.

европейско сътрудничество в областта на професионалното образование и обучение откроиха като приоритет разработването на отворена и гъвкава Европейска квалификационна рамка, основаваща се на прозрачност и взаимно доверие и която следва да бъде общ критерий, обхващащ едновременно образованието и обучението.

(6) Валидирането на резултатите от неформалното и самостоятелно учене следва да се насърчава в съответствие със заключенията на Съвета от 28 май 2004 г. относно общите европейски принципи за идентифициране и валидиране на неформалното и самостоятелното учене.

(7) Европейският съвет в Брюксел през март 2005 г. и март 2006 г. подчерта значението на приемането на Европейска квалификационна рамка.

(8) Настоящата препоръка е съобразена с Решение № 2241/2004/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 15 декември 2004 г. относно единна рамка на Общността за прозрачност на професионалните квалификации и умения (Европас) ([1]) и Препоръка 2006/962/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 18 декември 2006 г. относно ключовите компетентности при обучение през целия живот ([2]).

(9) Настоящата препоръка е съвместима с рамката на Европейското пространство за висше образование и дескрипторите на образователния цикъл, съгласувани от министрите, отговарящи за висшето образование, от 45 европейски страни на тяхната среща в Берген на 19 и 20 май 2005 г., в рамките на Болонския процес.

(10) Заключенията на Съвета относно осигуряването на качество на професионалното образование и обучение от 23 и 24 май 2004 г., Препоръка 2006/143/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 15 февруари 2006 г. относно по-нататъшно европейско сътрудничество в областта на осигуряването на качество на висшето образование ([3]) и стандартите и насоките за осигуряване на качеството в Европейското пространство за висше образование, договорени от министрите, отговарящи за висшето образование на срещата им в Берген, съдържат общи принципи за осигуряване на качеството, които следва да са в основата на прилагането на Европейската квалификационна рамка.

(11) Настоящата препоръка не засяга изпълнението на Директива 2005/36/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 септември 2005 г. относно признаването на професионалните квалификации ([4]), която предоставя права и задължения както на съответния национален орган, така и на мигранта. Позоваването на квалификационните нива на Европейската квалификационна рамка не следва да засяга достъпа до пазара на труда, където професионалните квалификации са били признати в съответствие с Директива 2005/36/ЕО.

(12) Целта на настоящата препоръка е да се създаде обща референтна рамка, която да служи като преобразуващ механизъм между различните квалификационни системи и техните нива, както за общото и висшето образование,така и за професионално образование и обучение. Това ще подобри прозрачността, съпоставимостта и преносимостта на квалификациите на гражданите, издадени съгласно практиката в различните държави-членки. Всяко квалификационно ниво следва по правило да бъде достижимо по разнообразни образователни и професионални начини. Европейската квалификационна рамка следва също така да даде възможност на международни отраслови организации да съотнесат своите квалификационни системи към обща европейска референтна точка, като по този начин се посочи връзката между международните отраслови квалификации и националните квалификационни системи. Поради това настоящата препоръка допринася за постигане на по-общите цели за насърчаване на обучението през целия живот и повишаване на професионалната пригодност, мобилността и социалната интеграция на работещи и учащи. Нейното изпълнение ще бъде улеснено от прозрачни принципи за осигуряване на качеството и обмен на информация, допринасящи за изграждането на взаимно доверие.

(13) Настоящата препоръка следва да допринесе за модернизирането на системите за образование и обучение, за взаимната обвързаност между образование, обучение и трудова заетост и за изграждането на мостове между формалното, неформалното и самостоятелното учене, което води също така до признаването на резултатите от обучението, постигнати посредством натрупан опит.

(14) Настоящата препоръка не замества, нито определя националните квалификационни системи и/или квалификации. Европейската квалификационна рамка не съдържа описание на конкретни квалификации или индивидуални компетентности и отделните квалификации следва да бъдат съотнесени към подходящото ниво на Европейската квалификационна рамка чрез съответната национална квалификационна система.

(15) Поради незадължителния си характер настоящата препоръка отговаря на принципа на субсидиарност, като подкрепя и допълва дейностите на държавите-членки чрез улесняване на по-нататъшното сътрудничество между тях, за да се увеличи прозрачността и да се насърчи мобилността и обучението през целия живот. Тя следва да се изпълнява в съответствие с националното законодателство и практика.

(16) Доколкото целта на настоящата препоръка, а именно създаването на обща референтна рамка, която да служи като преобразуващ механизъм между различните квалификационни системи и техните нива, не може да бъде постигната в достатъчна степен от държавите-членки и следователно може, поради обхвата и последиците на предвиденото действие, да бъде постигната по-добре на общностно ниво, Общността може да приеме мерки в съответствие с принципа за субсидиарност, уреден в член 5 от Договора. В съответствие с принципа за пропорционалност, уреден в същия член, настоящата препоръка не надхвърля необходимото за постигане на тази цел,

([1]) ОВ L 390, 31.12.2004 г., стр. 6.
([2]) ОВ L 394, 30.12.2006 г., стр. 10.
([3]) ОВ L 64, 4.3.2006 г., стр. 60.
([4]) ОВ L 255, 30.9.2005 г., стр. 22. Директива, изменена с Директива 2006/100/ЕО на Съвета (ОВ L 363, 20.12.2006 г., стр. 141).

ОТПРАВЯТ ПРЕПОРЪКА КЪМ ДЪРЖАВИТЕ-ЧЛЕНКИ ДА:

1. Използват Европейската квалификационна рамка като референтен инструмент за съпоставяне на квалификационните нива на различните квалификационни системи и за насърчаване както на обучението през целия живот, така и на равните възможности в общество, основаващо се на познанието, както и на по-нататъшната интеграция на европейския пазар на труда, при зачитане на голямото разнообразие от национални образователни системи;

2. Установят съответствия между своите национални квалификационни системи и Европейската квалификационна рамка до 2010 г., по-специално чрез съотнасяне по прозрачен начин на техните квалификационни нива към нивата, посочени в приложение II, както и, когато е уместно, чрез разработване на национални квалификационни рамки съгласно националното законодателство и практика;

3. Приемат подходящи мерки, така че до 2012 г. всички нови квалификационни удостоверения, дипломи и документи „Европас“, издадени от компетентните органи, да съдържат ясно посочване — посредством националните квалификационни системи — на съответното ниво на Европейската квалификационна рамка;

4. Прилагат подход, основаващ се на резултатите от обучението при определяне и описване на квалификациите и да насърчават валидирането на неформалното и самостоятелно учене съгласно общите европейски принципи, установени в заключенията на Съвета от 28 май 2004 г., като се обръща особено внимание на гражданите, които в най-голяма степен са застрашени от безработица или нетрайни форми на заетост, по отношение на които този подход би могъл да спомогне за повишаване на участието им в обучението през целия живот и за подобряване на достъпа им до пазара на труда;

5. Насърчават и прилагат принципите за осигуряване на качеството на образованието и обучението, посочени в приложение III, при съотнасяне на квалификациите в областта на висшето образование и професионалното образование и обучение според националните квалификационни системи към Европейската квалификационна рамка;

6. Определят национални координационни звена, свързани със специализираните структури и изисквания на държавите-членки, които да подкрепят и, съвместно с други компетентни национални органи, да направляват връзката между националните квалификационни системи и Европейската квалификационна рамка с цел да се повиши качеството и прозрачността на тази връзка.

   Задачите на националните координационни звена следва да включват:

   а) съотнасяне на квалификационните нива според националната квалификационна система към нивата на Европейската квалификационна рамка, описани в приложение II;

   б) гарантиране на прилагането на прозрачна методология за съотнасяне на националните квалификационни нива към Европейската квалификационна рамка, така че да се улеснят съпоставките помежду им, от една страна, и да се гарантира публикуването на последвалите решения, от друга;

   в) предоставяне на достъп до информация и на насоки на заинтересованите лица относно начина, по който националните квалификации се съотнасят към Европейската квалификационна рамка чрез националните квалификационни системи;

   г) насърчаване на участието на всички заинтересовани лица, включително, в съответствие с националното законодателство и практика, на висши и професионални учебни заведения и институции за обучение, социални партньори, отрасли и специалисти за сравнението и прилагането на квалификации на европейско равнище;

ПОДКРЕПЯТ НАМЕРЕНИЕТО НА КОМИСИЯТА ДА:

1. Съдейства на държавите-членки при изпълнение на горепосочените задачи и международните отраслови организации при използване на референтни нива и принципи на Европейската квалификационна рамка, посочени в настоящата препоръка, по-специално чрез улесняване на сътрудничеството, обмена на добра практика и оценяването, *inter alia*, посредством доброволни партньорски проверки и пилотни проекти по програми на Общността, чрез механизми за осведомяване и консултации с комитетите за социален диалог, и разработване на помощни материали и указания;

2. Създаде, до 23 април 2009 г. консултативна група за Европейската квалификационна рамка, съставена от представители на държавите-членки и включваща европейските социални партньори и други заинтересовани лица, при необходимост, която да отговаря за осигуряването на обща съгласуваност и да насърчава прозрачността на процеса на съотнасяне на квалификационните системи към Европейската квалификационна рамка;

3. Оцени, в сътрудничество с държавите-членки и след консултации със заинтересованите страни, предприетите действия в отговор на настоящата препоръка, включително правомощията и срока на действие на консултативната група и, пет години след приемането на настоящата препоръка, и до 23 април 2013 г. да представи на Европейския парламент и на Съвета доклад за натрупания опит и произтичащите изводи с оглед бъдещи стъпки, включително, при необходимост, относно евентуалното преразглеждане и изменение на настоящата препоръка;

4. Насърчи сближаването на Европейската квалификационна рамка и съществуващи или бъдещи европейски системи за прехвърляне и натрупване на кредити във висшето образование и професионалното образование и обучение, така че да се повиши мобилността на гражданите и да се улесни признаването на резултатите от обучението.

Съставено в Страсбург на 23 април 2008 година.

За Европейския парламент	*За Съвета*
Председател	*Председател*
H.-G. PÖTTERING	J. LANARČIČ

ПРИЛОЖЕНИЕ I

Определения

За целите на настоящата препоръка се прилагат следните определения:

а) „квалификация“ означава официален резултат от процеса на оценяване и валидиране, получен, когато компетентен орган реши, че определено лице е постигнало резултати от обучението, съответстващи на определени стандарти;

б) „национална квалификационна система“ означава всички аспекти на дейността на държава-членка, свързани с признаването на обучението и други механизми, които свързват образованието и обучението с пазара на труда и гражданското общество. Това включва разработването и прилагането на институционални разпоредби и процеси, свързани с осигуряване на качеството, оценяване и присъждане на квалификации. Националната квалификационна система може да се състои от няколко подсистеми и да включва национална квалификационна рамка;

в) „национална квалификационна рамка“ означава инструмент за класификация на квалификациите съгласно набор от критерии за достигнати конкретни нива в процеса на обучение, чиято цел е да се обединят и съгласуват националните квалификационни подсистеми и да се подобрят прозрачността, достъпът до, подреждането и качеството на квалификациите по отношение на пазара на труда и гражданското общество;

г) „отрасъл“ означава съвкупност от професионални дейности въз основа на тяхната основна стопанска функция, продукт, услуга или технология;

д) „международна отраслова организация“ означава сдружение на национални организации, включително например работодатели и професионални организации, които представляват интересите на националните отрасли;

е) „резултати от обучението“ означава показатели за онова, което учащият знае, разбира и може да направи при завършване на учебния процес, които се определят по отношение на знания, умения и компетентност;

ж) „знания“ означава резултат от усвояване на информация в процеса на учене. Знанията са съвкупност от факти, принципи, теории и практики, които са свързани с определена сфера на работа или обучение. В контекста на Европейската квалификационна рамка знанията се описват като теоретични и/или фактологични;

з) „умения“ означава способност за прилагане на знанията и използване на ноу-хау при изпълнение на задачи и решаване на проблеми. В контекста на Европейската квалификационна рамка уменията се описват като познавателни (включващи прилагане на логическо, интуитивно и творческо мислене) и практически (включващи сръчност и употреба на методи, материали, уреди и инструменти);

и) „компетентност“ означава доказана способност за използване на знания, умения и личностни, социални и/или методологични дадености в работни или учебни ситуации и в професионално и личностно развитие. В контекста на Европейската квалификационна рамка способностите се описват с оглед степента на поемане на отговорност и самостоятелност.

ПРИЛОЖЕНИЕ II

Дескриптори, определящи нивата в Европейската квалификационна рамка (ЕКР)

Всяко от осемте нива се определя с помощта на набор от дескриптори, които показват резултатите от обучението, отговарящи на квалификациите за това ниво във всяка квалификационна система.

	Знания	Умения	Компетентност
	В контекста на ЕКР знанията се определят като теоретични и/или фактологични	В контекста на ЕКР уменията се описват като познавателни (включващи използване на логическо, интуитивно и творческо мислене) и практически (включително сръчност и използване на методи, материали, уреди и инструменти)	В контекста на ЕКР компетентността се описва с оглед на степента на поемане на отговорност и самостоятелност
Ниво 1 Резултати от обучението, отговарящи на ниво 1	основни общи знания	основни умения, необходими за изпълнение на прости задачи	работа или обучение под пряко наблюдение в структуриран контекст
Ниво 2 Резултати от обучението, отговарящи на ниво 2	основни фактологични знания в определена сфера на работа или обучение	основни познавателни и практически умения, при които се изисква използване на съответната информация за изпълнение на задачи и решаване на рутинни проблеми чрез използване на прости правила и инструменти	работа или обучение под пряко наблюдение, с известна степен на самостоятелност
Ниво 3 Резултати от обучението, отговарящи на ниво 3	познаване на факти, принципи, процеси и общи понятия в определена сфера на работа или обучение	набор от познавателни и практически умения, необходими за изпълнение на задачи и решаване на проблеми чрез подбор и прилагане на основни методи, инструменти, материали и информация	поемане на отговорност за изпълнение на задачи при работа или обучение приспособяване на собственото поведение към обстоятелствата при решаване на проблеми
Ниво 4 Резултати от обучението, отговарящи на ниво 4	фактологични и теоретични знания в широк контекст в определена сфера на работа или обучение	набор от познавателни и практически умения, необходими за намиране на решения на конкретни проблеми в определена сфера на работа или обучение	способност за самоуправление в рамките на насоките за работен или учебен контекст, който обикновено е предвидим, но подлежи на промяна наблюдение на обичайната работа на други, като се поема известна отговорност за оценка и подобряване на работните или учебни дейности
Ниво 5 (*) Резултати от обучението, отговарящи на ниво 5	всестранни, специализирани, фактологични и теоретични знания в рамките на определена сфера на работа или обучение и осъзнаване на границите на тези знания	богат диапазон от познавателни и практически умения, необходими за разработване на творчески решения на абстрактни проблеми	упражняване на управление и наблюдение в контекста на работни или учебни дейности, при които съществуват непредвидими промени преглед и развитие на собствените постижения и постиженията на другите

Ниво 6 (**) Резултати от обучението, отговарящи на ниво 6	задълбочени познания в определена сфера на работа или обучение, които включват критическо разбиране на теории и принципи	напреднали умения, които показват овладяване и новаторство, необходими за решаване на сложни и непредвидими проблеми в специализирана сфера на работа или обучение	управление на сложни технически или професионални дейности или проекти, поемане на отговорност за вземане на решения в непредвидим работен или учебен контекст поемане на отговорност за управление на професионалното развитие на лица и групи
Ниво 7 (***) Резултати от обучението, отговарящи на ниво 7	високо специализирани знания, някои от които представляват най-новите познания в дадена сфера на работа или обучение, като основа за оригинално мислене и/или изследователска дейност критическо осмисляне на въпроси, свързани със знанията в определена сфера и допирните точки между различни сфери	специализирани умения за решаване на проблеми, необходими при научни изследвания и иновации, за да се развият нови знания и процедури и да се включат знания от различни сфери	управление и трансформиране на работен и учебен контекст, който е сложен, непредвидим и изисква нови стратегически подходи поемане на отговорност с цел осигуряване на принос към професионални познания и практики и/или за анализ на стратегическите постижения на екипи
Ниво 8 (****) Резултати от обучението, отговарящи на ниво 8	най-нови знания в определена сфера на работа или обучение и допирните точки между сфери	усъвършенствани и специализирани познания и техники, включително синтез и оценка, необходими за решаване на ключови проблеми в сферата на научните изследвания и/или иновациите, които разширяват и дават нови определения на съществуващи знания или професионални практики	проява на значителен авторитет, новаторство, независимост, научна и професионална завършеност и трайна обвързаност с разработването на най-нови идеи или процеси в работен или учебен контекст, включително научни изследвания

Съвместимост с квалификационната рамка на Европейското пространство за висше образование

Квалификационната рамка на Европейското пространство за висше образование предвижда характеристики на образователните цикли.

Всяка характеристика на образователния цикъл предлага общо изложение на обичайните очаквани постижения и умения, свързани с квалификации, които представляват завършек на този цикъл.

(*) Характеристиката на кратък цикъл на висше образование (в рамките на или свързан с първия цикъл), разработен от Съвместната инициатива за качество като част от Болонския процес, отговоря на резултатите от обучението за ниво 5 на ЕКР.

(**) Характеристиката на първия цикъл в квалификационната рамка на Европейското пространство за висше образование, съгласувана от министрите, отговорни за висшето образование на срещата им в Берген през май 2005 г. в рамките на Болонския процес, отговаря на резултатите от обучението за ниво 6 на ЕКР.

(***) Характеристиката на втория цикъл в квалификационната рамка на Европейското пространство за висше образование, съгласувана от министрите, отговорни за висшето образование на срещата им в Берген през май 2005 г. в рамките на Болонския процес, отговаря на резултатите от обучението за ниво 7 на ЕКР.

(****) Характеристиката на третия цикъл в квалификационната рамка на Европейското пространство за висше образование, съгласувана от министрите, отговорни за висшето образование на срещата им в Берген през май 2005 г. в рамките на Болонския процес, отговаря на резултатите от обучението за ниво 8 на ЕКР.

ПРИЛОЖЕНИЕ III

Общи принципи за осигуряване на качеството на висшето образование и на професионалното образование и обучение в контекста на Европейската квалификационна рамка

При прилагането на Европейската квалификационна рамка, осигуряването на качеството, необходимо за гарантиране на отчетност и подобряване на образованието и обучението, следва да се осъществява в съответствие със следните принципи:

— политиките и процедурите за осигуряване на качеството следва да стоят в основата на всички нива на Европейската квалификационна рамка,

— осигуряването на качеството следва да бъде неразделна част от вътрешното управление на образователните институции и институции за обучение,

— осигуряването на качеството следва да включва редовна оценка на институциите, техните програми или системи за осигуряване на качеството чрез външни контролни органи или агенции,

— външните контролни органи или агенции, които следят за осигуряване на качеството, следва да са обект на редовен преглед,

— осигуряването на качеството следва да отчита контекста, новата информация, процеса и крайния резултат, като се отделя внимание на крайните продукти и резултати от обучението,

— системите за осигуряване на качеството следва да включват следните елементи:

  — ясни и измерими цели и стандарти, насоки за изпълнението, включително участие на заинтересованите лица,

  — подходящи средства,

  — последователни оценъчни методи, обединяващи самооценката и външния преглед,

  — механизми и процедури за обратна връзка с цел усъвършенстване,

  — широкодостъпни оценъчни резултати,

— инициативите за осигуряване на качеството на международно, национално и регионално равнище следва да се съгласуват, за да се гарантира възможност за наблюдение, съответствие, единодействие и анализ на цялата система,

— осигуряването на качеството следва да бъде общ процес, които обхваща образователните и учебни нива и системи, включващ всички съответни заинтересовани лица в рамките на държавите-членки и в Общността,

— насоките за осигуряване на качеството на общностно равнище могат да предоставят референтни звена за оценяване и „партньорско обучение“.